

Η ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΡΑΨΑΝΙΩΤΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΕΛΑΙΩΝΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1821

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Η δράση του ραψανιώτη αγωνιστή του 1821 Αναστασίου Ελαιώνος (Ραψάνη 1782-Ναύπλιο 1852) ήταν σχεδόν άγνωστη μέχρι σήμερα. Όσα λίγα γνωρίζαμε γι' αυτόν τα οφείλουμε, κυρίως, στον Νικόλαο Κασομούλη, ο οποίος, στα *Ενθυμήματά* του, αναφέρεται εκτός των άλλων και στην καταγωγή του, καθώς τον χαρακτηρίζει Ραψανιώτη.¹ Μία ανέκδοτη επιστολή, όμως, του Αναστασίου Ελαιώνος προς τον Ιωάννη Κωλέττη, με ημερομηνία 24 Μαρτίου 1826,² την οποία πρόσφατα μου έθεσε υπόψη ο Κώστας Σπανός, μου έδωσε την αφορμή να ενδιαφερθώ και να ερευνήσω τη δράση του κατά την Επανάσταση του 1821. Η επιστολή αυτή, στην οποία ο Αναστάσιος Ελαιών παρακαλεί τον Ιω. Κωλέττη να φροντίσει ώστε να λάβει από τη Διοίκηση το υπόλοιπο των οφειλομένων χρημάτων, είναι χαρακτηριστική για τη συμμετοχή του στην Επανάσταση. Σε ένα άλλο έγγραφο, με ημερομηνία 23 Ιανουαρίου του έτους 1828, το οποίο εντόπισα στο περιοδικό *Μακεδονικά*,³ ο Αναστάσιος Ελαιών, ως πληρεξούσιος των κατοίκων της περιοχής του Ολύμπου, και δύο ακόμη πληρεξούσιοι της αυτής περιοχής απευθύνονται στον Ιωάννη Καποδίστρια και ζητούν την παρέμβασή του προκειμένου να συμπεριληφθεί και ο Όλυμπος στις περιοχές οι οποίες θα απελευθερώνονταν. Είχε προηγηθεί, βέβαια, μία άλλη επιστολή προς τους ανωτέρω πληρεξούσιους από τη Σκόπελο, με ημερομηνία 3 Ιανουαρίου 1828,⁴ από τέσσερις

1. «Ἐδωσεν (ὁ Δ. Ὑψηλάντης) τὰς διαταγὰς εἰς τὸν Σάλαν. Τὸν ἀκολούθησαν ἀπὸ τοῦς περὶ τὸν Ὑψηλάντη ἐπιτελεῖς: Ὁ Βλαχάκης Γεώργιος, ὁ Κανούσης Νικόλαος, ὁ Στεφανῆς Σκυλίτζης, ὁ [Ἀναστ.] Εἰλαιών (Ραψανιώτης)- ἀκολούθησεν μόνος του ὡς ἱατροχειροῦργος- ὁ Παγκαλάκης Τζιώτης· οὗτοι ὅλοι εὐρίσκοντο εἰς ὑπηρεσίας τοῦ Ὑψηλάντη». Βλ. Νικόλαος Κ. Κασομούλης, *Ενθυμήματα Στρατιωτικά της Επανάστασεως των Ελλήνων 1821-1833*, εισαγωγή και σημειώσεις υπό Γιάννη Βλαχογιάννη, Αθήναι 1939-1942, Α, 163. Ὅσον αφορά την καταγωγή του Ελαιώνος από τη Ραψάνη δεν έχουμε άλλη πληροφορία πλὴν αυτής του Κασομούλη. Η άποψη αυτή, φυσικά, ενισχύεται και από το γεγονός ότι φέρει το πατριδωνύμιο Ολύμπιος. Βλ. Αιών, φ. 1232 (Αθήναι, Πέμπτη 7.2.1852) 2: «Αποβίωσις Α. Ελαιώνος».

2. Ακαδημία, ΚΕΙΝΕ, Αρχείο Ιω. Κωλέττη (Τμήμα Ιδρύματος Τοσίτσα), φάκ. 17, αρ. 162. Το έγγραφο δημοσιεύεται εδώ για πρώτη φορά.

3. Μετά τη ναυμαχία του Ναυαρίνου (1827) παρατηρήθηκε μία έντονη κίνηση από μέρους των Ελλήνων να αναζωπυρώσουν τον επαναστατικό αγώνα σε διάφορα σημεία του ελληνικού χώρου. Βλ. Στέφανος Ι. Παπαδόπουλος, «Μακεδονικά σύμμεικτα (...): 3. Προσπάθειες μακεδόνων οπλαρχηγών για την αναζωπύρωση του επαναστατικού αγώνα στη Μακεδονία (1827-1828)», *Μακεδονικά*, 6 (Θεσσαλονίκη 1965) 152-172.

4. ΓΑΚ, Γενική Γραμματεία περιόδου Καποδίστρια, φάκ. 1, αρ. 49/3.1.1828. Το έγγραφο αυτό δημοσίευσε ο Στέφανος Ι. Παπαδόπουλος (ό. π., σ. 164-167), με φιλολογική αποκατά-

σημαντικούς μακεδόνες οπλαρχηγούς, με την οποία αυτοί εκθέτουν την τραγική κατάσταση στην οποία περιήλθαν οι ίδιοι με τις οικογένειές τους και τους υπενθυμίζουν το πάγιο αίτημά τους προς την κυβέρνηση για τη μεταφορά στη Νότια Ελλάδα των οικογενειών των αγωνιστών, προκειμένου οι ίδιοι να συμμετάσχουν σε μία ενδεχόμενη επαναστατική κίνηση. Ζητούν, μάλιστα, να τους εξασφαλίσουν μία μικρή γολέτα.

Το έγγραφο, όμως, το οποίο προκαλεί πολύ ενδιαφέρον, είναι μία εκτεταμένη νεκρολογία για τον Αναστάσιο Ελαιώνα, η οποία δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα *Αιών*, στις 7 Φεβρουαρίου του έτους 1852, οχτώ μέρες μετά το θάνατό του στο Ναύπλιο, με τίτλο «Αποβίσεις Α. Ελαιώνας», από την οποία αντλούμε πολλές πληροφορίες για τη ζωή και τη δράση του.⁵ Τα τέσσερα αυτά έγγραφα σχολιασμένα καθώς και ένα ακόμη απόσπασμα από έγγραφο του Εκτελεστικού, με ημερομηνία 17 Ιανουαρίου του 1823,⁶ στο οποίο ο Ελαιών εμφανίζεται ως γραμματέας του Εκτελεστικού, μαζί με άλλα στοιχεία για τη ζωή του παραθέτουμε στην παρούσα μελέτη.

Η ΖΩΗ ΚΑΙ Η ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΕΛΑΙΩΝΟΣ

Προκειμένου να προσδιορίσουμε το έτος της γέννησής του, λόγω έλλειψης άλλων στοιχείων, είμαστε αναγκασμένοι να στηριχθούμε στη νεκρολογία, που προαναφέραμε. Το 1852, λοιπόν, που είναι το έτος του θανάτου του, ο Αναστάσιος Ελαιών ήταν εβδομήντα ετών.⁷ Γεννήθηκε, επομένως, γύρω στο 1782 στη Ραψάνη,⁸ σε μία εποχή οικονομικής και πνευματικής ακμής της ιστορικής κοινότητας.⁹ Ασφαλώς, το συγκεκριμένο κοινωνικό περιβάλλον συνετέλεσε στο να αποκτήσει ανώτερη μόρφωση, όπως αυτό, τουλάχιστον, αποδεικνύουν τα αξιώματα τα οποία έλαβε κατά τη διάρκεια της συμμετοχής του στην Επανάσταση του 1821, αλλά και αργότερα. Έτσι, προεπαναστατικά, εργάστηκε στην Κωνσταντινούπολη ως τραπεζίτης,¹⁰ ενώ, μετά την Επανάσταση, τοποθετήθηκε πρώτα ειρηνοδίκης της Ναυπλίας και στη συνέχεια, το 1841, διορίστηκε δεύτερος συμβολαιογράφος στην ίδια περιοχή.¹¹ Δεν γνωρίζουμε, βέβαια,

σταση του κειμένου και ελάχιστες παραναγνώσεις, οι οποίες επισημαίνονται παρακάτω, στην έκδοση του πρωτοτύπου.

5. *Αιών*, φ. 1232 (7.2.1852) 2.

6. ΓΑΚ, Αρχείο Αγώνος / Εκτελεστικόν, φάκ. 2, αρ. 2/17.1.1823.

7. *Αιών*, φ. 1232 (7.2.1852) 2.

8. Βλ. παραπάνω τη σημ. 1.

9. Η Ραψάνη, όντως, την περίοδο αυτή παρουσιάζει ζηλευτή οικονομική και πνευματική ανάπτυξη. Από τα μέσα, περίπου, του 18ου αι. διαθέτει ελληνικό σχολείο, τη Σχολή της Ραψάνης, ενώ την ίδια εποχή, με πρωτοβουλία του επισκόπου του Πλαταμώνος και Λυκοστομίου Διονυσίου Μιχαήλ, ιδρύεται και η *Συντροφία* των ραψανιωτών εμπόρων. Βλ. Βασίλης Παρίσης, «Η Σχολή της Ραψάνης (1750-1833)», *Θεσσαλικό Ημερολόγιο*, 5 (1983) 81-85· Θανάσης Δουμακής, «Η Συντροφία των ραψανιωτών εμπόρων, στα τέλη του 18ου-αρχές του 19ου αιώνα», *Θεσσαλικό Ημερολόγιο*, 57 (2010) 189-192.

10. *Αιών*, φ. 1232 (7.2.1852) 2.

11. *Αιών*, φ. 1232 (7.2.1852) 2. Βλ. ακόμη το υπ' αρ. 11/31.5.1841 *ΦΕΚ*, όπου διαβάζουμε:

αν η μετάταξή του, από τη θέση του ειρηνοδίκη στη θέση του συμβολαιογράφου, αποτελούσε για τον ίδιο ένα είδος υποβάθμισης. Πάντως, τη δεύτερη αυτή ιδιότητά του βεβαιώνει και ο προϊστάμενος των ΓΑΚ, Αρχαία Ν. Αργολίδας Δημήτριος Γεωργόπουλος.¹²

Σύμφωνα με τον Κασομούλη, το φθινόπωρο του 1821 ο Αναστάσιος Ελαιών βρέθηκε στην Πελοπόννησο προσφέροντας τις υπηρεσίες του στον Δημήτριο Υψηλάντη, τον οποίο ακολούθησε «μόνος ως ιατροχειρουργός».¹³ Η ιδιότητά του αυτή, όμως, ελέγχεται για την ορθότητά της, καθώς δεν επιβεβαιώνεται από άλλη πηγή. Ενδεχομένως να είχε κάποιες γνώσεις πρακτικής ιατρικής και αυτό ίσως να συνετέλεσε στο να του αποδοθεί ο ανωτέρω χαρακτηρισμός. Γενικά ο Ελαιών, όπως σημειώνει ο Κασομούλης, ήταν άτομο με «πολλές αρετές, γνώσεις και τιμιότητα».¹⁴ Η αγνότητα, η τιμιότητα και η φιλοπατρία του, άλλωστε, επιβεβαιώνονται και από τη νεκρολογία, που προαναφέραμε.

Η συμμετοχή του, τώρα, στην Επανάσταση είναι δεδομένη. Στη νεκρολογία του αναφέρεται ότι ήταν «μέτοχος του μυστηρίου της Επαναστάσεως».¹⁵ Σημαίνει αυτό άραγε ότι ήταν μέλος της Φιλικής Εταιρείας; Είναι πολύ πιθανό. Στον *Κατάλογο μελών της Φιλικής Εταιρείας* του Παναγιώτη Σέκερη αναζητήθηκε, αλλά δε βρέθηκε το όνομά του.¹⁶ Ούτε αυτό πάλι αποκλείει την περίπτωση να ήταν μέλος της Φιλικής

«Διά τοῦ ἀπό 19 Φεβρουαρίου ἐ. ἔ. Β. Διατάγματος, ἀπεφασίσθησαν τά ἑξῆς: ὁ κ. Α. Ἐλαιών ειρηνοδίκης Ναυπλίας διωρίσθη δεύτερος συμβολαιογράφος Ναυπλίας, ὁ δέ Κ. Θεοδοσιάδης διωρίσθη ειρηνοδίκης Ναυπλίας (...)». Ευχαριστώ τον Γιώργο Μπλάντα που έθεσε υπόψη μου την ανωτέρω πληροφορία.

12. Η πληροφορία αυτή, την οποία μου παρέσχε τηλεφωνικά ο Δημήτριος Γεωργόπουλος, τον οποίο και ευχαριστώ, βασίζεται σε συμβόλαια των ετών 1841-1848, σύμφωνα με τα οποία ο Αναστάσιος Ελαιών, το ανωτέρω χρονικό διάστημα, ασκούσε το επάγγελμα του συμβολαιογράφου, κατοικούσε στην περιοχή της Πρόνοιας του Ναυπλίου και το γραφείο του βρισκόταν στην οδό Αγίου Γεωργίου, με αριθμό οικίας 231, ιδιοκτησίας Γ. Μ. Αντωνόπουλου. Τα συμβόλαια αυτά προέρχονται από τα Αρχαία του Δήμου Ναυπλίου και έχουν μεταγραφεί από τον ιστοριοδίφη Τάκη Μαύρο. Σήμερα βρίσκονται στο Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα.

13. Νικόλαος Κ. Κασομούλης, *ό. π.*, τ. Α, 163.

14. Σύμφωνα με τον Κασομούλη, ο Ελαιών «μι' ὅλας τὰς ἀρετάς, γνώσεις και τιμιότητα, εἶχε τό ἐλάττωμα νά προβαίνει ἀργά εἰς τό ἔργον του»· ακόμη: «ἀγαποῦσεν νά παρουνιάζεται πάντοτε ἐνδεδυμένος καλά καί σταφνισμένος· πολλάκις εὐρέθη εἰς τόν κοιτῶνα του, ὅταν ἐπήγαιναν φίλοι εἰς ἐπίσκεψίν του, νά στολίζεται εἰς τόν καθρέπτην, νά διορθώνη τά μαλλιά του, νά βουρτζίζει τά ροῦχα του, καί οἱ φίλοι νά περμίνουν». Τον Απρίλιο, μάλιστα, του 1828 ο Ελαιών συνεργαζόμενος στη Φροντιστηριακή Επιτροπή με τον Ιω. Γκούστη και τον Αθ. Καστανά, θέλοντας να βάλει τάξη στο Ταμείο του στρατεύματος, καθυστέρησε επί 8 μέρες την πληρωμή των στρατιωτών, με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί αναταραχή στην Δ' Χιλιάρχη. Βλ. Ν. Κασομούλης, *ό. π.*, τ. Γ', 88-89.

15. *Αἰών*, φ. 1232 (7.2.1852) 2.

16. Βαλέριος Γ. Μέξας, *Κατάλογος των μελών της Φιλικής Εταιρείας (αρχείο Σέκερη)*, Αθήναι 1937.

Εταιρείας, καθώς είναι αδύνατο να συμπεριλάβει όλα τα μέλη της. Από την πρώτη στιγμή της έκρηξης της Επανάστασης, όμως, βρέθηκε στην Πελοπόννησο και μάλιστα στο πλευρό του Δημητρίου Υψηλάντη,¹⁷ όπως προαναφέραμε, τον οποίο και βοήθησε. Έτσι το καλοκαίρι του 1825, φρόντισε να του εξασφαλίσει 100, περίπου, ολύμπιους οπλοφόρους, οι οποίοι πήραν μέρος μαζί του στη μάχη των Μύλων (12-13 Ιουλίου 1825), όπως αναφέρει ο Ν. Σπηλιάδης: «Εφρόντισε καὶ ὁ Ἀναστάσιος Ἐλαιῶν διὰ τὴν προσωπικὴν τοῦ Ὑψηλάντου ἀσφάλειαν καὶ τὸν προὐμήθευσεν ἑκατὸν περίπου Ὀλυμπίους, νὰ τὸν χρησιμεύσωσιν εἰς ὅλα τὰ ἐνδεχόμενα. Οἱ δὲ στρατιῶται οὗτοι ἔφθασαν τὸ ἑσπέρας εἰς Μύλους, καὶ τὸ πρωὶ ἐφάνη ὁ ἐχθρὸς εἰς τὸ Κιβέρι».¹⁸

Στην Πελοπόννησο ἔδρασε, αρχικά, ως γραμματέας του Εκτελεστικού.¹⁹ Αυτό επιβεβαιώνεται και από ένα έγγραφο με ημερομηνία 17.1.1823, το οποίο υπογράφει ο αντιπρόεδρος του Εκτελεστικού Ιω. Ορλάνδος και το οποίο δημοσιεύουμε. Στο έγγραφο αυτό, στο οποίο εμφανίζεται ως γενικός γραμματέας του Εκτελεστικού, λαμβάνει το ποσό των 150 γροσίων, ως μισθό για την υπηρεσία που πρόσφερε.²⁰ Την περίοδο αυτή κατοικεί στο Ναύπλιο, όπως αυτό βεβαιώνεται στην απογραφή του Ναυπλίου του έτους 1825.²¹ Ζει μόνος του και, από τα μέχρι τώρα στοιχεία που συγκεντρώσαμε, δεν προκύπτει ότι δημιούργησε οικογένεια.

Δε γνωρίζουμε, βέβαια, τη στάση που κράτησε κατά τη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου (1823-1825). Το πιθανότερο είναι ότι παρέμεινε ουδέτερος, καθώς ήταν άτομο ήπιων τόνων. Η προσκόλλησή του, άλλωστε, στο πλευρό του Δημ. Υψηλάντη τον βοήθησε, ώστε να αποφύγει την εμπλοκή του στις εμφύλιες διαμάχες. Από την επιστολή του, τώρα, προς τον Ιωάννη Κωλέττη (24 Μαρτίου 1826), την οποία δημοσιεύουμε,²² με την οποία του ζητεί να παρέμβει για την εξασφάλιση του οφειλόμενου ποσού των 100 γροσίων, αντιλαμβανόμαστε ότι είχε στενή συνεργασία μαζί του. Τα οφειλόμενα χρήματα, προφανώς, προέρχονται από τη συμμετοχή του στο σώμα του Ιω. Κωλέττη, το οποίο, ως γνωστό, πήρε μέρος μαζί με τους Θεσσαλομακεδόνες στην αποτυχημένη επιχείρηση εναντίον των Οθωμανών στο Ταλάντι (Αταλάντη), τον Νοέμβριο του 1826.²³ Από το άλλο μέρος, η συνεργασία του με τον Ιω. Κωλέττη, ο οποίος την περίοδο αυτή είχε αποκτήσει μεγάλη πολιτική δύναμη,²⁴ δείχνει ασφαλώς και τη δική

17. Ν. Κασομούλης, *ό. π.*, τ. Α, 163.

18. Ν. Σπηλιάδης, *Απομνημονεύματα*, Αθήνησιν 1852, Β', 331. Το Κιβέρι είναι παραλιακό χωριό του νομού της Αργολίδας και απέχει 15 χιλμ. από τους Μύλους.

19. *Αιών*, φ. 1232 (7.2.1852) 2.

20. Εκτός του Ελαιώνα, αναφέρονται και τέσσερα ακόμη ονόματα γενικών γραμματέων του Εκτελεστικού. Βλ. περισσότερα στη σημείωση 33.

21. Χρ. Ρέππας, «Τριανταέξι Θεσσαλοί στη γενική απογραφή του Ναυπλίου του 1825», *Θεσσαλικό Ημερολόγιο*, 16 (1989) 146-147.

22. Στην επιστολή αυτή, μάλιστα, εμφανίζεται ότι βρίσκεται σε περίοδο ανάρρωσης, δεν αναφέρει, ωστόσο, την ασθένεια από την οποία έπασχε.

23. Απόστολος Βακαλόπουλος, «Η Επανάσταση κατά το 1826. Τα πολεμικά γεγονότα», *ΙΕΕ*, 12 (Αθήναι 1975) 426.

24. Κατά τη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου (1823-1825), ο Ιω. Κωλέττης (Συρράκο

του αναβάθμιση στα πολιτικά πράγματα του τόπου.

Αυτό, ακριβώς, φαίνεται καλύτερα τα αμέσως επόμενα χρόνια, κατά τα οποία ο Ελαιών έπαιξε ακόμη πιο ενεργό ρόλο στις πολιτικές εξελίξεις. Έτσι, από τη νεκρολογία του πληροφορούμαστε ότι το 1827 ήταν μέλος της Λογιστικής Επιτροπής,²⁵ αλλά και έπαρχος.²⁶ Ο Κασομούλης πάλι αναφέρει ότι στις 16 Ιουνίου του 1828 ο Ιω. Καποδίστριας, αναγνωρίζοντας τις ικανότητές του, τον διόρισε μέλος της «Φροντιστηριακής Επιτροπής του Στρατεύματος», μαζί με τον Ιωάννη Γκούστη και τον Αθανάσιο Καστανά. Τον πρώτο, δηλαδή τον Ελαιώνα, όρισε υπεύθυνο διά το «χρηματικών», το δεύτερο διά το «υλικόν» και τον τρίτο διά «τας θροφάς».²⁷ Στη νεκρολογία, βλέπουμε ότι ο Ελαιών κατείχε τη θέση του ταμιά στο στρατόπεδο της Ανατολικής Ελλάδας «επί του αοιδίμου Δ. Υψηλάντου στρατάρχου»,²⁸ ο οποίος ανέλαβε την οργάνωση των ελληνικών δυνάμεων στην Ανατολική Στερεά Ελλάδα, το καλοκαίρι του 1828.²⁹ Προφανώς, πρόκειται για την ίδια θέση.

1780/1784 - Αθήνα 1847) τάχθηκε με το μέρος του Γεωργίου Κουντουριώτη. Στη νέα κυβέρνηση, η οποία συγκροτήθηκε, ανέλαβε τη στελέχωση του στρατεύματος. Στη διαμάχη με τους «στρατιωτικούς», οι δυνάμεις της Διοίκησης του Κρανιδίου, επονομαζόμενες κυβερνητικές, νίκησαν εύκολα τον στρατό του Κολοκοτρώνη επιβάλλοντας την εξουσία των Κουντουριώτη - Μαυροκορδάτου - Κωλέττη. Βλ. Ιωάννης Γιαννόπουλος, «Η Επανάσταση κατά το 1823. Τα πολιτικά γεγονότα», *ΙΕΕ*, 12 (1975) 308-311· Δέσποινα Κατηφόρη, «Η Επανάσταση κατά το 1824. Τα πολιτικά γεγονότα», *ΙΕΕ*, 12 (1975) 324-335· Απόστολος Βακαλόπουλος, «Η Επανάσταση κατά το 1825. Τα πολιτικά γεγονότα», *ΙΕΕ*, 12 (Αθήνα 1975) 373-375.

25. Η Λογιστική Επιτροπή ήταν Σώμα του Πανελληνίου, η οποία συνέταξε τη δεύτερη έκθεση εσόδων από την πρώτη περίοδο της Επανάστασης έως το τέλος της Αντικυβερνητικής Επιτροπής. Η έκθεση αυτή υποβλήθηκε στην Δ' Εθνική Συνέλευση του Άργους (18 Ιουλίου 1829). Βλ. Τάσος Λιγνάδης, «Τα οικονομικά της Επανάστασης από το 1821 έως το 1827», *ΙΕΕ*, 12 (1975) 606.

26. Έπαρχος' ο πολιτικός διοικητής μιας επαρχίας. Οι έπαρχοι διορίζονταν από την κεντρική Διοίκηση και είχαν, κυρίως, την ευθύνη για την είσπραξη των φόρων. Δε γνωρίζουμε, όμως, σε ποια περιοχή τοποθετήθηκε ως έπαρχος ο Αναστάσιος Ελαιών.

27. «Μεταθέσας δέ (δηλαδή ο Ιω. Καποδίστριας) καί τόν [ύποφροντιστήν] Παπαλουκάν, ὅστις ἦτον σύμφωνος μέ τόν Γ. Κίτζιου, διώρισεν τήν 16 Ἰουν. Φροντιστικήν ἐπιτροπήν [τοῦ Στρατοῦ] καί μέλη αὐτῆς τόν Κον [Ἀναστ.] Ἐλαιών (...).». Βλ. Νικόλαος Κασομούλης, ὁ. π., τ. Γ, 83. Η Φροντιστηριακή Επιτροπή του Στρατεύματος της Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας, όπως και η αντίστοιχη της Δυτικής Στερεάς, υπαγόταν στο Γενικόν Φροντιστήριον, το οποίο δημιουργήθηκε από τον Ιω. Καποδίστρια, τον Μάρτιο του 1828. Βλ. Αλ. Δεσποτόπουλος, «Η Επανάσταση κατά το 1828. Η οργάνωση του στρατού και του στόλου», *ΙΕΕ*, 12 (1975) 489.

28. Αιών, φ. 1232 (7.2.1852) 2.

29. Το καλοκαίρι του 1828 ο Δημήτριος Υψηλάντης, διορισμένος στρατάρχης από τον Ιω. Καποδίστρια, ανέλαβε την οργάνωση των ελληνικών δυνάμεων στην Ανατολική Στερεά. Τον επόμενο χρόνο, με συντονισμένες ενέργειες, κατόρθωσε, τελικά, να επιφέρει μεγάλη νίκη επί των οθωμανικών δυνάμεων στη μάχη της Πέτρας Βοιωτίας (13.9.1829). Βλ. Νικόλαος Κασομούλης, ὁ. π., τ. Γ, 223-230· Στέφανος Παπαδόπουλος, «Η τελευταία περίοδος του Αγώνος στην Ανατολική Στερεά Ελλάδα», *ΙΕΕ*, 12 (1975) 529-535.

Την ίδια περίοδο φαίνεται ότι το ενδιαφέρον του στράφηκε, εκτός των άλλων, στην ικανοποίηση αιτημάτων των κατοίκων της ευρύτερης περιοχής του Ολύμπου, με την ιδιότητα του πληρεξουσίου, όπως αυτό καταδεικνύεται από τις δύο επιστολές τις οποίες δημοσιεύουμε. Είναι η εποχή κατά την οποία ο Ελαιών, μέσω της σχέσης του με τον Δημήτριο Υψηλάντη, συνδέθηκε με τον Ιω. Καποδίστρια και έτσι αναβαθμίστηκε ο ρόλος του. Είχε, λοιπόν, τη δυνατότητα να ασκήσει επιρροή στον ίδιο τον κυβερνήτη και αυτό το γνώριζαν οι οπλαρχηγοί του Ολύμπου, γι' αυτό και ζήτησαν την παρέμβασή του, στην προσπάθειά τους να απελευθερωθούν μαζί με τη Νότια Ελλάδα.³⁰ Και ο Ελαιών, ανταποκρινόμενος στην επιθυμία τους, για δικαίωση των αισθημάτων τους, απέστειλε την από 23 Ιανουαρίου 1828 επιστολή στον Καποδίστρια, με την οποία του γνωστοποιούσε τα αιτήματά τους. Την επιστολή συνυπέγραψε με δύο ακόμη πληρεξουσίου.

Ο Ελαιών συνέχιζε να προσφέρει, με αμείωτη ένταση, τις υπηρεσίες του στην πατρίδα και το επόμενο διάστημα έτσι πήρε μέρος στην Ε' Εθνοσυνέλευση του Άργους (17 Μαρτίου-5 Δεκεμβρίου 1831) ως εκπρόσωπος των παροικούντων στη Σκόπελο, Σκιάθο και Σύρο Θεσσαλομαγνήτων και Ολυμπίων.³¹ Μετά το τέλος της Επανάστασης εγκαταστάθηκε μόνιμα πια στο Ναύπλιο, όπου και διόριστηκε ειρηνοδίκης έως το 1841 και ακολούθως συμβολαιογράφος, όπως προαναφέραμε. Το 1848,³² όμως, αποσύρθηκε από την ενεργό δράση, καθώς ήταν ήδη 68 ετών. Τέσσερα χρόνια αργότερα (1852) έκλεισε τον κύκλο της εβδομηντάχρονης ζωής του.

Η ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

1ο/17.1.1823

Γενικοί: Γραμματείς: ³³	Δευτερευόντως	2
200: Θεοτόκης	Βούλπης:	150
100: Λιούπας	Του Ναυτικού:	130
200: Βιζούλας	Απραντής:	100

30. Βλ. Στ. Παπαδόπουλος, «Μακεδονικά σύμμεικτα...», ό. π., σ. 167.

31. Ο αριθμός των θεσσαλών εκπροσώπων που ορίστηκε για την Ε' Εθνοσυνέλευση του 1831 ήταν έξι πληρεξούσιοι. Βλ. Μιχάλης Παπαμιχαήλ, «Οι Θεσσαλοί πληρεξούσιοι των Δ' και Ε' Εθνοσυνελεύσεων του Άργους (1829, 1831)», *Θεσσαλικό Ημερολόγιο*, 55 (2009) 273-286.

32. Βλ. παραπάνω τη σημείωση 12.

33. Η αριστερή στήλη περιλαμβάνει τα ονόματα των γενικών γραμματέων του Εκτελεστικού, ενώ η δεξιά τα ονόματα των δευτερευόντων προσώπων ή υπηρεσιών. Σύμφωνα με το Σύνταγμα της Επιδαύρου, εκτός των γενικών γραμματέων, καθιερώθηκε και ο θεσμός του αρχιγραμματέα της Επικρατείας, θέση την οποία κατέλαβε ο Θεόδωρος Νέγρης. Με το Σύνταγμα που ψηφίστηκε από τη Β' Εθνοσυνέλευση του Άστρους (29 Μαρτίου-18 Απριλίου 1823), ο θεσμός αυτός αντικαταστάθηκε από τον γενικό γραμματέα. Βλ. Ιωάννης Γιαννόπουλος, ό. π., σ. 298.

100:	Παπαλεξόπουλος	Αθανάσιος:	100
150:	Ελεών	Κωνσταντάκης:	100
750		της Αστυνομίας:	50
		Τυπογράφος:	100
			730

750

730

1480: ἦτοι χίλια τετρακόσια ὀγδοήκοντα γρόσια νά δόση ὁ εὐγενέστατος βουλευ-
τῆς κύριος Χατζῆς Κυριαζῆς εἰς τόν καθένα κατὰ τό ἀνωτέρω σημείωμα:

Ἐν Ἑρμιόνη τῇ 17: Ἰανουαρίου: 1823

Ἰωάννης Ὁρλάνδος³⁴

Ἀντιπρόεδρος

Ἔτι ἑκατὸν πενήκοντα γρόσια νά δόσητε, παντήκοντα μὲν πρὸς τόν Κ. Ἐλεών, πεν-
τήκοντα δέ πρὸς τόν Ἀθανάσιον καί πενήκοντα πρὸς τόν Κωνσταντάκην.

Ἰωάννης Ὁρλάνδος

..... Τῇ 29 Ἰανουαρ. μοί ἐμέτρησεν ὁ κύριος Χ΄ Κυριαζῆς τὰ ὀπισθεν
γρ.(όσια) ἑκατὸν πενήντα..... 150.³⁵

Ἀναστάσιος Ελαιών

ΠΗΓΗ: ΓΑΚ, Αρχείο Αγώνος, Εκτελεστικόν, φάκ. 2, αρ. 2/17.1.1823.

2ο/24.3.1826

Ἐκλαμπρότατε!

Ἐνθυμείσθε προλλαβόντως³⁶ κοιτόμενον³⁷ αὐτοῦσε³⁸ μ' εἶπατε νά στείλω τόν κύριον
Κοντουμᾶν³⁹ νά ζητήσῃ καί τὰ ὑπόλοιπα γρόσια ἑκατὸν ὡς προαποφασισμένα ἀπό
τοῦ Σ. Σώματός σας. Τόν κύριον Κοντουμᾶν καταγινόμενον εἰς μισευμόν⁴⁰ δέν ἤμπο-
ρεσα νά ἐγγαρεύσω⁴¹ ἄφησα δέ τόν ἄνθρωπον τοῦ Πρίγκηπος.⁴² Οὗτος προχθές μ'

34. Ο Σπετσιώτης Ιωάννης Ορλάνδος, πλοιοκῆτης καὶ πολιτικός κατὰ τὴν Επανάσταση τοῦ 1821, γεννήθηκε περὶ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνα. Υπῆρξε πληρεξούσιος τῶν Σπετσῶν στὴν Α΄ Ἐθνο-
συνέλευση, διορίστηκε μέλος τῆς Επιτροπῆς τοῦ προσωρινοῦ πολιτεύματος, καθὼς καὶ μέλος
τοῦ Εκτελεστικοῦ (Ἰανουάριος τοῦ 1822). Στις ἀρχές Ιουλίου τοῦ 1823 διορίστηκε μέλος τῆς τρι-
μελοῦς επιτροπῆς γιὰ τὴ συνάψῃ δανείου με τὴ Μεγάλη Βρετανία. Πέθανε στὴν Ὑδρα τὸ 1852.

35. Τελικά, ὁ Ελαιὼν ἔλαβε μόνο τὰ προαποφασισμένα 150 γρόσια.

36. Προλαβόντως· προηγουμένως, πρὶν ἀπὸ λίγο καιρὸ.

37. Κοιτόμενον· δηλαδὴ ευρισκόμενον (αναφέρεται στὸν Ιω. Κωλέττη).

38. Αυτοῦσε· αὐτοῦ, σὲ αὐτὸ τὸ μέρος.

39. Ο Ιωάννης Κοντουμάς υπῆρξε πληρεξούσιος στὴ Β΄ Ἐθνοσυνέλευση τοῦ Ἀστρους, τὸν
Απρίλιο τοῦ 1823, καὶ μέλος τῆς Οικονομικῆς Επιτροπῆς τοῦ 1828 ἐπὶ Ιω. Καποδίστρια.

40. Μισευμός· ὁ μισμός, ἡ ἀναχώρησις.

41. Εγγαρεύω· ἀγγαρεύω, υποχρεῶνω κάποιον νὰ κάνει κάτι.

42. Πρίγκηπος· ἐννοεῖ τὸν Δημήτριο Ὑψηλάντη.

ἐμήνυσεν ὅτι ἐδόθη διαταγή πρὸς ἐκπλήρωσιν, ἀλλὰ τό ταμεῖον⁴³ ἐρωτηθὲν εὐρέθη χωρὶς τὴν ῥητὴν Διαταγὴν. Σύγγνωτε, Ἐκλαμπρότατε, ἄν πάλιν ἡ ἀναδρομή⁴⁴ μου πρὸς τὴν καλωσύνην Σας καὶ συντρέξατε παρακαλῶ μὲ τὴν συνήθη καλοκαγαθίαν Σας. Τά τῆς υἱείας μου κατ' ὀλίγον, ὀλίγον προβαίνουνσι εἰς τό κρεῖττον καὶ δέν ἀνακόπτει τὴν πρόοδον τῆς τελείας ἀναρρώσεώς μου, ἀμὴ⁴⁵ ἢ ἔλλειψις τῶν ἀναγκαίων.⁴⁶ Ἐχετέ με, παρακαλῶ, εἰς τὴν ἐνθήμεσιν καὶ εὐνοϊάν Σας ὡς προσκυνῶν ἐξαμένω μὲ τό καθήκον σέβας.⁴⁷

Ἄργος τῇ

24 Μαρτίου 1826

Προθυμότατος
Ἀναστάσιος Ἐλαιών

ΠΗΓΗ: Ακαδημία, KEINE, Αρχειό Ιω. Κωλέττη (Τμήμα Ἰδρύματος Τοσίτσα), φάκ. 17, αρ. 162.

3ο/3.1.1828⁴⁸

Πρὸς τοὺς τιμιωτάτους κυρίους
Κύριον Ἀρχήμανδρήτην Κωνστάντιον⁴⁹
Κύριον Ἀρχήμανδρήτην Ἀρσένιον⁵⁰
Κύριον Ἀναστάσιον Ἐλεόν
Καὶ Κύριον Ἰά(κωβ)ον Περικλέα⁵¹

43. Εννοεῖ το Δημόσιο Ταμεῖο ἀπ' ὅπου ἔπρεπε νὰ ἐκταμιευθοῦν τὰ οφειλόμενα πρὸς τὸν Ἀναστάσιο Ἐλαιῶνα χρήματα.

44. Ἀναδρομή ἢ ἀναφορὰ, ἡ υπενθύμιση.

45. Ἀμὴ ἀλλὰ, ὁμως, ἀλλ' ὁμως.

46. Με πολὺ διπλωματικὸ τρόπο, ὁ Ἐλαιὼν συνδέει τὴ βελτίωση τῆς υγείας του με τὴν καταβολὴ τοῦ οφειλόμενου χρηματικοῦ ποσοῦ τῶν 100 γροσίων.

47. Ἡ τελευταία φράση τῆς ἐπιστολῆς εκφράζει, βέβαια, τὸ βαθὺ σεβασμὸ τοῦ συντάκτη πρὸς τὸν Ιω. Κωλέττη, ἀλλὰ ταυτόχρονα υποδηλώνει καὶ ἓνα εἶδος υποτέλειας πρὸς αὐτόν.

48. Στὴ δημοσίευση τοῦ εγγράφου αὐτοῦ δὲν προβαίνουμε σὲ φιλολογικὴ ἀποκατάσταση τοῦ κειμένου. Τὴν ἐπισήμανση τῶν παραναγνώσεων οφείλουμε στὸν Κώστα Σπανό.

49. Πρόκειται, μάλλον, γιὰ τὸν ἀρχιμανδρὶτὴ τῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Διονυσίου τοῦ Ὀλύμπου Κωνστάντιον, ὁ ὁποῖος ἀναφέρεται σὲ ἓνα ἐγγράφο τοῦ 1830. Βλ. Βασίλης Κ. Σπανός, «Ἡ διαμάχη δύο μονῶν τοῦ Ὀλύμπου γιὰ ἓνα ρωσικὸ χρυσόβουλο τοῦ 1692, (1830)», *Θεσσαλικὸ Ἡμερολόγιο*, 63 (2013) 131, 135.

50. Εἶναι ὁ ἀρχιμανδρὶτὴς τῆς Ὀλυμπιώτισσας Ἀρσένιος Περραιβός, ἀδελφός τοῦ Χριστοφόρου. Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς Ἐπανάστασης βρισκόταν στὴν Νότια Ελλάδα. Ἐπανήλθε στὴν Ὀλυμπιώτισσα μετὰ τὸ 1830 καὶ ἀναφέρεται ὡς ἡγούμενός τῆς τὰ ἔτη 1838 καὶ 1839. Βλ. Εὐάγγ. Σκουβαράς, *Ὀλυμπιώτισσα*, ΚΕΜΝΕ, Ἀθήνα 1967, 160.

51. Εἶναι ἀγωνιστὴς τοῦ 1821, ἀπὸ τὸ Λιτόχωρο. Βλ. Κώστα Σπανός, «Εἰκοσιπέντε ἐγγράφα τοῦ λιτοχωρινοῦ ἀγωνιστῆ τοῦ 1821 Ἰάκωβου Περικλῆ Ὀλυμπίου», *Μακεδονικά*, 21 (Θεσσαλονίκη 1981) 281-308. Στὸ δημοσίευμα τοῦ Στέφανου Παπαδόπουλου (βλ. παραπάνω τὴ σημείωση), ἀπὸ παρανάγνωση τοῦ ὀνόματός του ἀναφέρεται ὡς Ἰωάννης.

Καί προλαβόντως ἥς τάς 22 τοῦ πάρελθόντος, σάς ἐγράψαμεν μετόν κύριον Χατζί Στεφανίν, ἀνθρωπὸν τοῦ Γενναίου ἀρχιγοῦ Νικόλαου Γριζιότι,⁵² το ὁποῖον λέγομεν να τό ἐλαβεται ἀσφαλός, ἐμῆς ὁμως ἕως ὥρας δεν ἐλάβαμεν καμῆαν ἀπόκρισίν σας. ἤδη δε πάλιν δέν λοιπομεν να σάς ἠδεάσομεν. τόν ἐρχομόν μᾶς ἥς Σκόπελόν τόν ἐμάθεται. ἤρθαμέν να σταθώμεν ὀλυγον διάστημα, εὖς ὥτου να φθάση ἡ ἀπόφασίς τῆς Σεβαστῆς Κύβερνίσεως, καθὼς κ(αί) πρό πολού ἠδεάσαμεν τήν Σ: Κβ:.⁵³ ὅτι θέλομεν κατεβάση μέρος ἀδήνاتا μέλι. κ(αί) ἅμα ὁπού ἐφθάσαμεν ἐδῶ, εὐρίκαμεν κ(αί) τό στρατόπεδον ἥς Τρίκαιρη σύστημένον, κ(αί) να μή στεκόμασθén ἀργή, εὖς να φθάση ἡ ἀπόκρισί σας. ἐτιμάσθημεν⁵⁴ νά πηγένομεν κ(αί) ἐμῆς να σὺναγών[ι]σθόμεν ομοῦ με τοὺς λοιποὺς σὺναδελφούς μας εἰς τον αγώνα τῆς πατρῆδος. λοιπόν εἰς αὐτό το ἀναμεταξή, ὅσον να ξηκῆνίσομεν δῆελίθη το στρατόπεδόν ἀπό τροφάς κ(αί) ἄλλα πολλὰ αἰτία, καθὼς τό μάρτηρουν κ(αί) ἥς οἰδιοι, κ(αι) ἐτξη ἐμῆς ἐμῆναμέν πάλιν εἰς τα ἴδια περιμένοντας τίν ἀπόκρισίν σας. κ(αί) ἐδό ὁπού κατικούμεν ὁμως ἡ ἔλλινες δέν πάβον κάθημερινῶς να κάμον ταῖς σὺνιθησμένε τοὺς κᾶταχρίσις, ἐν ταυτῶ κ(αί) να φονεύονται ἀλλήλους τον. Κ(αί) μέ μεγάλιν δισαρέσκιαν μας ἡποφέρομεν, μᾶ δέν ἰποφέρεται να βλέπης κάθημερινῶς φόνους κ(αί) ἄλλα κακά, δότι αν ἀγαπούσαμεν κ(αί) ἐμῆς νά ἀκόλοθούμεν παρόμοια ὡς αὐτούς, δέν ἀνάχωρούσαμεν εἰς τόν Ὀλυ[μ]πον να ζοῦμεν χωρῆς, νά θέλομεν, μάλιστα να μᾶς λέγον κάπηλους (;) τοῦ ἔθνους, πλιν διὰ να ἀποφῆγομεν αὐτὰ ἀναχωρισάμε.

Διὰ τοῦτο λοιπόν να μή πολλῇ λογοῦμεν, ταχίτατα τήν ἀπόκρισίν σας εἰς ὅσα σάς ἐγράψαμέν με τόν Κύριον Ἰα: περικλέα. ἠδεάσαται τήν :Σ: Κβ: να μᾶς προμηθεύσι τι νά ἀκόλουθήσομεν, ἐπήδη ἐμῆς, ἡπόπτευνόμεθα μήπος αὐριον, το ἔθνος ὀργισθῇ τοὺς ἐδό ἔλλινας διὰ τὰ κακά τους, κ(αί) ἡμπορῇ να τίχωμεν κ(αί) ἐμῆς εἰς τήν αὐτήν οργῆν κ(αί) λιπούμεσθεν να ὀργισθόμεν ἀδίκος.

Ἐμάθαμεν κ(αί) τόν ἐρχομόν τοῦ κυβερνίτι μας κ(αί) μεγάλως⁵⁵ ἐχάριμεν, ὁπού μᾶς ἐβοήθησεν ἡ τήχης να λάβωμεν καί ἐμεῖς τήν ἐλευθερίαν. Χρεῖα λοιπόν νά μᾶς γράψετε, ἂν εἶναι ἀνάγκη νά ἐρθοῦμε κ(αί) ἐμῆς εἰς πρόηπάντισίν του κ(αί) πότες εἶνε καιρός διὰ να ἐρθοῦμε να μᾶς προμηθεύσι. κ(αί) μέ τό ἀνίκον σέβας μένουμε.

Τῇ 3: Ἰανουαρίου 1828 Οἱ πατριῶται Ὀλυμπῆοι

Σκόπελον

(τ. σ) Διαμαντῆς νικολάου⁵⁶

(τ. σ) γηόργης σῆρου⁵⁷

(τ. σ) Τόλιος λάζως⁵⁸

(τ. σ) Κώστας νικολάου⁵⁹

52. Εἶναι ο ἀγωνιστής του 1821 Νικόλαος Κριεζώτης, ἀπό τα Κριεζά της Εὐβοίας.

53. Σ. Κβ' Σεβαστῆ Κυβέρνησις.

54. Στην ἐκδοση των *Μακεδονικῶν*, «ἐβιάσθημεν».

55. Στην ἐκδοση των *Μακεδονικῶν*, «μαζύ σας».

56. Ο Διαμαντῆς Νικολάου Ολύμπιος, ἀπό την Πιερία, υπῆρξε ηγετική φυσιογνωμία της Επα-νάστασης του 1821. Βλ. Κώστας Σπανός, «Δεκατέσσερα ἐγγράφα των ἀγωνιστῶν Νικολάου Ολύμπιου», *Μακεδονικά*, 20 (1980) 283-306.

57. Γιώργος Σύρος' ἀγωνιστής του 1821 ἀπό την περιοχή των Σερβίων.

58. Τόλιος Λάζος' ἀγωνιστής του 1821, μέλος της γνωστῆς κλεφταρματολικῆς οἰκογένειας των Λαζαίων του βόρειου Ολύμπου.

59. Κώστας Νικολάου' ἀγωνιστής του 1821 ἀπό την περιοχή του Ολύμπου, για τον οποίο δεν γνωρίζουμε περισσότερα στοιχεία.

πρόσπαθήσεται διά τό γούλετάκι,
ἡξεύρη ο κύριος περικλής

καγῶ ο γράφεύς ασπάζομαι

[Προσθήκη στην πίσω όψη του φύλλου]

Πρός τούς τιμιώτατους συμπατριώτας μας κύριον Ἀνάστάσιον Ἐλεόν, Ἰάκ. Πε-
ρικλέα καί λοιπούς.
εἰς Αἰγίνα ἡ ὄθεν τήχουν.

ΠΗΓΗ: ΓΑΚ, Γενική Γραμματεία Καποδίστρια, φ. 1, αρ. 49/3.1.1828.

4ο/23.1.1828

Ἐπιστολή πρὸς τόν Ἰω. Καποδίστρια

Ἐξοχώτατε,

Οἱ ὀπλαρχηγοί τοῦ Ὀλύμπου ὁδηγούμενοι ἀπό προλαβόντα παραδείγματα⁶⁰ (διά
νά βάλωσι βάσιν τῆς προμηθείας τῶν ἀναγκαίων εἰς τήν ἀρετήν ἀνδρῶν
ἀποδεδειγμένων) ἠναγκάσθησαν νά καταφερθῶσιν εἰς τό ὕψος τῶν ἐγκλειομένων
ἀναφορῶν των,⁶¹ εἰς ἐποχὴν μάλιστα, καθ' ἣν ἡ ἀπελπισία προὔπαντοῦσε ἀπανταχόσε.
Ἀλλ' ἤδη, ὅτε ἡ ὑποστήριξις τῶν ἐλπίδων ἀπό τήν πατρικὴν κηδεμονίαν τῆς ἐξοχότητός
σας ἐμψυχώνει τό Πανελλήνιον, ἔπρεπε ν' ἀναφερθῶσι κατ' ἀξίαν.⁶²

Διό καί παρακαλοῦμεν θερμῶς οἱ ὑποσημειούμενοι πληρεξούσιοί των νά συγκαταβῇτε
εἰς τό ζήτημα ἀποβλέποντες καί τήν προθυμίαν τῶν ὑπέρ ἐλευθερίας καί τήν φιλαν-
θρωπίαν πρὸς τούς ἐκεῖ ἀπολλυμένους λαούς.⁶³

Ὁ κύριος Εἰδέκερ κατὰ τό ἐγκλειστον ἀντίγραφον δεικνύει ἄκραν προθυμίαν.

Καί μέ τό βαθύτατον σέβας διαμένομεν

Ἐν Αἰγίνῃ, τὴν 23 Ἰανουαρίου
1828

Εὐπειθέστατοι πολῖται
Κωνστάντιος Ἀρχιμανδρίτης⁶⁴

60. Προλαβόντα παραδείγματα' ενέργειες που προηγήθηκαν.

61. Εννοεῖ ὅτι οἱ υπογράφωντες πληρεξούσιοι τοῦ Ολύμπου υποβάλλουν συνημμένως τις ἀναφορές τῶν οπλαρχηγῶν τοῦ Ολύμπου.

62. Ἐπρεπε νά ἀναφερθῶσι κατ' ἀξίαν' ἐννοεῖ ὅτι οἱ πληρεξούσιοι οφείλουν νά υποβάλουν τις ἀναφορές (τῶν οπλαρχηγῶν), καθὼς ἡ ἐνέργεια αὐτὴ ἔχει ἰδιαίτερη ἀξία.

63. Εἰδέκερ' πρόκειται γιὰ τὸν Βαυαρὸ φιλέλληνα Karl Gustav Heideck, στρατιωτικό, ὁ ὁποῖος τὸ 1826 ἦλθε στὴν Ελλάδα με ὁμάδα φιλελλήνων. Τὰ 1827 ἔλαβε μέρος γιὰ τὴν ἐνίσχυση τῶν πολιορκημένων ἀπὸ τοὺς Ὀθωμανοὺς υπερασπιστῶν τῆς Ἀκρόπολης. Κατὰ τὴν καποδι-
στριακὴ περίοδο διορίστηκε φρούραρχος τοῦ Ναυπλίου. Τὸ 1833 ἦλθε στὴν Ελλάδα με τὸν
βαθμὸ τοῦ υποστρατήγου, ὡς μέλος τῆς Ἀντιβασιλείας, με ἀρμοδιότητα στὰ στρατιωτικὰ καὶ
ναυτικὰ ζητήματα. Τὸ 1835 ἀνακλήθηκε στὴ Βαυαρία.

64. Βλ. παραπάνω τὴ σημείωση 49.

Ἀναστάσιος Ἐλαιῶν
Ἰωάνωβος Περικλῆς⁶⁵

Στην πίσω όψη του φύλλου φέρει τον αριθμό 191 και τη σημείωση: Ἀρχιμανδρίτης Κωνστάντιος, Ὀλύμπου πληρεξούσιοι.

ΠΗΓΗ: Στέφανος Ι. Παπαδόπουλος, «Μακεδονικά Σύμμεικτα», *Μακεδονικά*, 6 (1965) 167.

50/7.2.1852

[Η νεκρολογία του Αν. Ελαιῶνος]

Ἀποβίωσις Α. Ἐλαιῶνος

Ἀπεβίωσε τῇ 30 Ἰανουαρίου 1852 ἐν Ναυπλίᾳ ὁ Ἀναστάσιος Ἐλαιῶν, Ὀλύμπιος, ἐν ἡλικίᾳ 70 ὡς ἔγγιστα ἐτῶν. Ἄλλοτε τραπεζίτης ἐν Κωνσταντινουπόλει καί μέτοχος τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐπαναστάσεως, ἔδραμεν ὁ συμπολίτης ἡμῶν οὗτος ἀπό τῆς ἀρχῆς τοῦ 1821 εἰς τό στάδιον τοῦ ἀγῶνος, φέρων ἰδίαν κατάστασιν ἱκανήν καί πλοῦτον μέγαν φρονήσεως σπανίας καί Ἑλληνισμοῦ σπανιωτέρου. Μετά τοῦ προσώπου αὐτοῦ εἶχομεν τήν εὐτυχίαν τοῦ νά συνδεθῶμεν ἀνέκαθεν καί μέχρι τελευταίας πνοῆς διά τῶν στενοτέρων δεσμῶν τῆς ὁμοφροσύνης καί τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης.⁶⁶ Καθ' ὅλον αὐτό τό μακροχρόνιον διάστημα καί καθ' ὅλας τάς πολιτικές τῶν πραγμάτων φάσεις εἶδομεν ἕνα ἀείποτε τόν Ἀναστάσιον Ἐλαιῶνα, Ἑλληνα τιμιότητος καί ἠθικῆς αὐστηροτάτης, κρίσεως ὠρίμου, καί αἰσθημάτων ἐθνικῶν τῶν πλέον ὕγιων καί τῶν πλέον ἀναλλοιώτων.

Τοιοῦτος ὑπῆρέτησε τήν πατρίδα ὁ φιλόπατρις Α. Ἐλαιῶν καί ὡς Γραμματεὺς παρὰ τῷ Ἐκτελεστικῷ κατὰ τό 1821,⁶⁷ καί ὡς Ἐπαρχος⁶⁸ καί ὡς μέλος τῆς Λογιστικῆς Ἐπιτροπῆς τῷ 1827,⁶⁹ καί ὡς ταμίας παρὰ τῷ στρατοπέδῳ τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τοῦ αἰοδύμου Δ. Ὑψηλάντου Στρατάρχου.⁷⁰ Οὐδέποτε ἠνέχθη νά ἐπιβαρύνῃ τήν πατρίδα, οὐδέποτε ἐδούλωσεν ἑαυτὸν ὑπὸ τήν ἐπήρειαν τῶν περιστάσεων, καί πάντοτε παραδειγματικὴν ἔδειξε τιμιότητα καί ὡς δημόσιος ὑπάλληλος⁷¹ καί ὡς ιδιώτης.

65. Βλ. παραπάνω τη σημείωση 51.

66. Η νεκρολογία εἶναι ανώνυμη, ἀπὸ το περιεχόμενο, ὁμως, αποδεικνύεται ὅτι ο συντάκτης ἦταν κάποιος ἀπὸ τους συναγωνιστές του.

67. Στο ἀπὸ 17 Ἰανουαρίου 1823 ἔγγραφο του Ἐκτελεστικοῦ, το οποίο δημοσιεύουμε, ο Ελαιῶν αναφέρεται ὡς γενικός γραμματέας.

68. Βλ. παραπάνω σημείωση 26.

69. Για τη Λογιστικὴ Ἐπιτροπὴ, βλ. τη σημείωση 25.

70. Βλ. παραπάνω τη σημείωση 28.

71. Εννοεῖ τη θητεία του ὡς ειρηνοδίκῃ Ναυπλίου καὶ ἐν συνεχείᾳ ὡς συμβολαιογράφου μετὰ το 1841. Βλ. παραπάνω τη σημείωση 11.

Τέλος δέ πάντων, ἀποφεύγων τήν πολιτικήν τῆς καθέδρας τύρβην, τήν ῥαδιουργίαν καί τήν βωμολοχίαν τῶν ἰσχυρῶν τῆς ἡμέρας, ιδιώτευσεν ἐν Ναυπλῖα καί μικρόν πρὸς ζωάρκειάν ⁷² του εἶχεν πόρον ἐκ του Συμβολαιογραφείου της μητροπόλεως ταύτης.

Τίς δέν ἐτίμα μέχρι σεβασμοῦ τόν εὐσεβῆ χριστιανόν καί ἀγαθόν πολίτην Α. Ἐλαιῶνα; Τίς δέν ἐθρήνησε τήν στέρην ἐνός τόσοῦ πολυτίμου μέλους τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας; Τίμιε συναγωνιστά καί πιστέ φίλε Ἀναστάσιε, ἄλλον δέν ἔχομεν νά σοί προσφέρωμεν φόρον, εἰμή τάς πρὸς τόν ὕψιστον θεόν θερμοτέρας εὐχάς ἡμῶν περὶ τῆς ἀναπαύσεως τῆς χριστιανικῆς ψυχῆς σου ἐν σκηναῖς δικαίων. Ἡ μνήμη σου ὡς μνήμη πολίτου διακεκριμένου ἐπὶ Ἑλληνισμῷ, ἐπὶ συνέσει, ἐπὶ τιμιότητι καί ἀγαθότητι καρδίας, μένει προσφιλὴς εἰς τοὺς ἐπιζῶντας τῶν συναγωνιστῶν καί φίλων σου, ὧν τῶν πολιτῶν τῆς Ἑλλάδος. Γαῖαν ἔχε ἐλαφράν! ⁷³

ΠΗΓΗ: Εφημ. Αἰών, φ. 1232 (Αθήναι, Πέμπτη 7 Φεβρουαρίου 1852) 2.

ΠΡΟΣΘΗΚΗ

Εἶχε ἤδη ολοκληρωθεῖ ἡ σελιδοποίηση του Θεσσαλικοῦ Ἡμερολογίου ὅταν ὁ φίλος Γιώργος Μπλάντας ἐντόπισε στα ΓΑΚ ἓνα ἐγγράφο του 1825, ἀπὸ το ὁποῖο πληροφοροῦμαστε ὅτι ὁ Ἀναστάσιος Ελαιῶν εἶχε ὀρισθεῖ ἐπαρχὸς της Καρϋταίνας Ἀρκαδίας, πρὶν ἀπὸ τις 5 Ἰουνίου 1823.⁷⁴

72. Ζωάρκεια ἡ ἐπιβίωση.

73. Ἡ νεκρολογία που παρουσιάζουμε, ἀκρῶς ἐπαινετική, ἀποτελεῖ τὴν πιο σημαντικὴ μαρτυρία γιὰ τὴν ἀγνότητα τῆς ψυχῆς τοῦ Ἀναστασίου Ελαιῶνος.

74. ΓΑΚ, Ἀρχεῖο Βλαχογιάννη, Ἐκτελεστικὸ (1822-1826), φ. 119, ἀρ. 046.